

Plan van Aanpak “Samenwerkend Rekken”

1. Verkenning vraagstuk

Rekken kent een rijk verenigingsleven. In het dorp zijn diverse verenigingen of maatschappelijke organisaties actief die gezamenlijk een uitgebreid activiteitenaanbod verzorgen voor de inwoners van het dorp en omgeving. Dit op het gebied van sport, cultuur, welzijn, educatie, kinderopvang en recreatie. Op de website [Verenigingen Archieven - Website belangenvereniging Rekken \(info-rekken.nl\)](http://Verenigingen Archieven - Website belangenvereniging Rekken (info-rekken.nl)) is een overzicht van deze verenigingen en organisaties opgenomen. Het jaarlijkse hoogtepunt is het Rekkens Volksfeest en Bloemencorso. Een prachtig voorbeeld van hoe jong en oud samenwerken en samenkomen en genieten van al het moois dat Rekken te bieden heeft.

De diversiteit tussen de verenigingen is groot. De verenigingen verschillen in omvang, samenstelling van leden (jeugd/volwassenen), verenigingsstructuur en (financiële) stabiliteit. Er zijn verenigingen of organisaties met een groot ledenbestand en voldoende “spek op de botten” om hun activiteiten in lengte van jaren voort te kunnen zetten. Er zijn ook verenigingen die een teruggang zien in aantal leden. Met name het behoud of het aantrekken van jeugdleden blijkt een forse opgave voor diverse clubs in Rekken. Ook het afnemende aantal vrijwilligers baart zorgen. Verscheidene verenigingen hebben moeite vrijwilligers te vinden voor de uitvoering van bestuurstaken en het organiseren van de activiteiten zelf. Voorgaande leidt tot zorgen over de bestaanszekerheid van deze verenigingen.

De hiervoor geschetste problematiek is niet alleen aan Rekken voorbehouden. Het betreft een breder maatschappelijk fenomeen, grotendeels verband houdend met demografische processen als ontgroening en vergrijzing. Zo neemt bijvoorbeeld het aantal senioren fors toe. Ook de levensverwachting van mensen neemt toe. Senioren zijn over het algemeen langer fit en maken daardoor vaker de keuze hun “oude dag” actiever in te vullen dan voorgaande generaties. Bijvoorbeeld door langer door te blijven werken, vaker een stuk zorg en ondersteuning voor kleinkinderen op te pakken of langere periodes te reizen. Dit heeft impact op de omvang van de “gegarandeerde poule van vrijwilligers”. Tegelijkertijd neemt de druk op (jong)volwassenen toe. Vanuit alle kanten wordt er een beroep op deze mensen gedaan:

- Het Rijksbeleid is gericht op het stimuleren van betaalde arbeid. De druk op de arbeidsmarkt is hoog. Het aantal vacatures is historisch laag, terwijl er in diverse sectoren een fors tekort aan “gouden handen” en “knappe koppen” is. Het gevolg hiervan is dat de werkdruk voor werknemers toeneemt, maar ook de beschikbare (mentale) tijd voor vrijwilligerswerk afneemt.
- Voor ouders levert de combinatie werk en gezin een forse uitdaging op, in een tijd waarbij er een groeiende zorg- en ondersteuningsbehoefte onder kinderen is. De resterende tijd voor andere activiteiten, laat staan voor de eigen ontspanning en ontwikkeling, is beperkt.
- Ons huidige stelsel rondom welzijn en zorg is niet toekomstbestendig en financieel onhoudbaar. Er wordt toenemende mate een beroep gedaan op inwoners zelf voor de ondersteuning en zorg voor hun naasten. Mantelzorgtaken vergen vaak veel tijd en prioriteit. Ook dit heeft zijn weerslag op de beschikbaarheid van inwoners voor verenigingstaken.
- De dynamiek en complexiteit in de samenleving is ongekend. We leven in een tijd waarin crisissen elkaar opvolgen of opeenhopen. De coronacrisis, de energiearmoede als gevolg van de explosief gestegen energieprijzen, het urgente vraagstuk met betrekking tot de opvang van vluchtelingen, de tweedeling in de samenleving, de noodzaak tot verduurzaming van onze energiebronnen (en het vraagstuk rondom netwerkcongestie), de stikstofproblematiek. We hebben ons als inwoners te verhouden tot al deze ontwikkelingen. Mensen hebben zorgen over hun bestaanszekerheid en

ervaren stress en financiële onzekerheid of zijn nog herstellende van corona. Ook deze context heeft invloed op het lokale verenigingsleven.

- De toegenomen complexiteit in de samenleving heeft het Rijk en gemeenten doen beseffen dat veel maatschappelijke vraagstukken te ingewikkeld zijn voor de overheid om ze alleen te kunnen oplossen. Voorgaande heeft geleid tot de herintroductie van de “Sociale basis”: een vorm van samenwerking tussen inwoners, overheid en maatschappelijke organisaties waarbij een zwaarder beroep wordt gedaan op de vrijwillige inzet van inwoners, bewonersinitiatieven en laagdrempelige sociale voorzieningen. Gericht op het langer zelfredzaam en zelfstandig zijn van mensen in hun eigen buurt, het meedoen van mensen in de samenleving en het prettig wonen, werken en recreëren in dorpen en steden. Hierbij is er extra aandacht voor bewoners met een (tijdelijke) kwetsbaarheid.

2. Vertaling naar Rekken

Tot voorgaande ontwikkelingen hebben we ons als samenleving te verhouden. Maar wat betekent dit voor Rekken? Hoe kan het dorp hierop anticiperen? Zijn er naast zorgen ook kansen? Hoe kunnen we deze kansen verzilveren en/of de zorgen doen afnemen? Wat is daarvoor nodig? Wat kunnen en moeten we op korte termijn oppakken, welke vraagstukken vergen aandacht op langere termijn? Het zijn onder andere deze vragen die Rekken proactief wil oppakken en van antwoord voorzien.

Het initiatief hiertoe is niet nieuw. Al eerder is onder de noemer “Samenwerkende verenigingen” een overleg opgestart met de diverse Rekkense Sportverenigingen. Dit om te onderzoeken op welke wijze samenwerking de Rekkense verenigingsstructuur kan versterken en toekomstbestendig kan maken. Het overleg zelf is de daaropvolgende jaren door verscheidene ontwikkelingen - waaronder Corona - wat op de achtergrond beland. Dit neemt niet weg dat er de afgelopen jaren verscheidene, waardevolle stappen zijn gezet. Te denken valt aan de opgerichte en actieve DorpsCoöperatie Rekken (DCR), de met provincie en gemeente gesloten dorpendeal en de eerste fase van het haalbaarheidsonderzoek naar “Toekomstbestendige ontmoetingsplekken. In al deze resultaten en trajecten staan “ontmoeting”, samenwerking” en “toekomstbestendigheid” centraal.

Het haalbaarheidsonderzoek “Toekomstige ontmoetingsplekken” heeft veel informatie en inzichten opgeleverd. Eén van de voornaamste constatering is dat Rekkense verenigingen en organisaties de noodzaak zien om (nog) meer met elkaar samen te werken. Slimme samenwerkingsconstructies moeten de (toekomstige) druk op schouders van vrijwilligers verlichten, oplossingen bieden voor door verenigingen ervaren knelpunten en het activiteiten aanbod richting toekomst op peil houden of uitbouwen. Maar wat zijn dan deze slimme samenwerkingsconstructies? En hoe bouwt Rekken deze op? Wat betekent dat voor de Rekkenaar en de lokale verenigingen en maatschappelijke organisaties. Welke rol speelt de DCR in dit geheel? Deze vragen gaan we met elkaar beantwoorden en direct uitwerken. Geen langdurig traject en diverse bijeenkomsten, maar een beknopt en dynamisch proces gericht op snelle en kwalitatieve resultaten. Van betrokken verenigingen en organisaties wordt verwacht dat zij hun knelpunten en kansen ter bespreking op tafel leggen. En dat zij zelf en met elkaar het gesprek hebben over oplossingsrichtingen en maatregelen. Een proces waarbinnen “participatief ontwikkelen” centraal staat en het dorp zelf de handschoenen oppakt. In eerste instantie met begeleiding van een extern adviseur. Uiteindelijk komt er een moment dat Rekken zelf de volledige regie kan oppakken. Daar werken we met elkaar naar toe.

3. Procesaanpak

Stap 1: Kansen- en knelpuntenkaart (concept)

In het kader van het haalbaarheidsonderzoek “Toekomstige ontmoetingsplekken” is met vrijwel alle Rekkense verenigingen en organisaties gesproken. Dit heeft een vrij goed beeld opgeleverd van de vraagstukken van deze partijen. Ook zijn er enkele kansrijke ideeën langsgekomen tijdens de verscheidene werkbijeenkomsten. Bij de start van dit traject wordt reeds opgehaalde info verwerkt in een zogenaamde “Kansen- en knelpuntenkaart” voor Rekken. Deze kaart bestaat uit verschillende thema’s: 1. Programmatisch, 2. Beheersmatig, 3. Bestuurlijk en organisatorisch en 4. Financieel. De concept “Kaart” vormt input voor het overleg in stap 2.

Stap 2: Bijeenkomst “Van inzicht naar uitzicht”

Er wordt een bijeenkomst georganiseerd voor het Rekkense maatschappelijk veld. Per vereniging of organisaties schuift in eerste instantie één vertegenwoordiger aan. Ook de gemeente neemt deel aan de bijeenkomst. De bijeenkomst start met een schets van de aanleiding voor het proces. Om vervolgens met elkaar terug te blikken op de successen die in Rekken door de tijd heen zijn geboekt. Wat is inmiddels bereikt en wat heeft dit voor Rekken betekend? Wat hebben verenigingen, organisaties en de DCR geleerd de afgelopen jaren? Belangrijk is om ook naar elkaar commitment uit te spreken en het gemeenschappelijke doel te definiëren en vast te pinnen.

Het tweede deel van de bijeenkomst wordt benut om de “Kansen- en knelpuntenkaart” te presenteren en feedback op te halen. De verenigingen en organisatie gaan in gesprek over hun (mogelijke) hulpvraag en bespreken en bepalen met elkaar op welke wijze samenwerking kan bijdragen aan de oplossing voor de hulpvraag. We onderscheiden in dit kader drie lagen van samenwerking: 1. Dorpsbreed, 2. Collectief van verschillende partijen, 3. Bilateraal. Uit het gesprek worden kansrijke oplossingsrichtingen en samenwerkingsvormen verzameld.

Over de bilaterale samenwerkingskansen kunnen aan het einde van de bijeenkomst direct vervolgspraken tussen partijen worden gemaakt. Aan elke kansrijke dorpsbrede of collectieve opgave of denkriching worden drie of vier verenigingen of organisaties gekoppeld. Aan hen wordt de vraag gesteld om na deze bijeenkomst (wanneer het hen schikt) in gezamenlijkheid verder te spreken over:

- Wat is het probleem/ de opgave/ het vraagstuk?
- Waarom is de samenwerking noodzakelijk?
- Hoe ziet die samenwerking er bij voorkeur uit in de praktijk?
- Wat is er voor nodig om de samenwerking van de grond te krijgen en te laten slagen?
- Welke bijdrage (denkkracht, uitvoeringskracht, inzet middelen en faciliteiten) is er van wie noodzakelijk?
- Welke afspraken moeten er worden gemaakt en welke vervolgspraken zijn noodzakelijk?

Stap 3: Uitwerking kansrijke lijnen

Er wordt een periode van 4 weken uitgetrokken voor de hiervoor geschetste uitwerking. Elke groep benoemt een trekker. Hij/zij is verantwoordelijk voor het beleggen van noodzakelijke overleggen, (zorgen voor) verslaglegging en afstemming met de DCR en de externe procesbeleider. De resultaten van de uitwerkperiode worden door de trekkers van de groepen aan het einde van de vier weken verwerkt in de “Kansen- en knelpuntenkaart”.

Stap 4: “Gluren bij de buren” (optioneel)

Ter overweging: indien gewenst kan een rondgang langs andere actieve dorpen worden georganiseerd. Dit om te leren van de ervaringen van anderen en inspiratie op te doen. Door dit tijdens de “Uitwerkperiode” te doen worden de verschillende groepen voorzien van nieuwe/ extra inzichten en informatie. Input om te gebruiken bij het beantwoorden van de hiervoor gestelde vragen.

Stap 5: Bijeenkomst “Van ideeën naar praktijk”

De verschillende groepen presenteren hun bevindingen. De opbrengst vanuit de groepen wordt plenair besproken. We brengen met elkaar overzicht aan, leggen waar nodig verbindingen en maken concreet wat we te doen hebben. We hebben het gesprek over deze vervolgstappen en bespreken ook de eventuele fasering. Het is aannemelijk dat niet alles tegelijk kan worden gerealiseerd. Wat moet eerst en wat kan later? We maken concreet wie wat gaat doen. Wat staan specifiek stil bij de rol van de DCR en de verbinding met de combinatiefunctionaris van de gemeente Berkelland. We bespreken tot slot op welke wijze de achterban van de verenigingen wordt geconsulteerd. Dit om vanuit een gedragen basis een vervolg te kunnen geven aan de geformuleerde samenwerkingskansen.

Stap 6: Realiseren en leren

De uitkomsten van voorgaande stappen worden vastgelegd in een Actieplan “samenwerkend Rekken”. Een idee is om onder de hoede van de DCR een “aanjaagteam” te koppelen aan dit Actieplan. Een groep van betrokken Rekkenaren, met tentakels in de verschillende verenigingen. Deze personen bewaken de voortgang van het Actieplan, stimuleren en inspireren betrokkenen en staan de verschillende verenigingen en organisaties bij met raad en daad. Ook organiseert het aanjaagteam periodiek een moment voor verenigingen en organisaties om ervaringen uit te wisselen, nieuwe kansen te delen en eventuele vraagstukken van een oplossing te voorzien.